

На основу члана 29. став 2. Закона о Националном оквиру квалификације Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 27/18, 6/20 и 129/21 – др.закон), члана 17. став 1. и члана 24. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 74/12 – исправка УС, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др.закон),

министар просвете доноси

РЕШЕЊЕ

О УСВАЈАЊУ СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ „АВИО-ТЕХНИЧАР ЗА ЕЛЕКТРОНСКУ ОПРЕМУ ВАЗДУХОПЛОВА “

1. УСВАЈА СЕ стандард квалификације „Авио-техничар за електронску опрему ваздухоплова.“, који је одштампан у Прилогу 1. овог решења и чини његов саставни део.
2. Ово решење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику”.

Број: 611-00-00559/2023-03

У Београду, 23.05.2023. године

МИНИСТАР

Бранко Ружић

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Назив квалификације	АВИО-ТЕХНИЧАР ЗА ЕЛЕКТРОНСКУ ОПРЕМУ ВАЗДУХОПЛОВА
---------------------	---

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ

КЛАСНОКС ¹ / ISCED-F 2013	0716 Моторна возила, бродови, ваздухоплови
Ниво НОКС -а ²	4
Ниво ЕОК-а ³	4
Врста квалификације	Стручна
Обим квалификације	4 године
Предуслови за стицање квалификације	Ниво 1 НОКС-а - основно образовање и васпитање, основно образовање одраслих, основно балетско образовање и васпитање и основно музичко образовање.
Облици учења	- Формално образовање
Врста јавне исправе	- Диплома; - Уверење о положеним испитима у оквиру савладаног програма за образовни профил;

РЕЛЕВАНТНОСТ КВАЛИФИКАЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И НАСТАВАК ОБРАЗОВАЊА

Проходност у систему квалификација	-Ниво 5 НОКС-а -Ниво 6 НОКС-а (подниво 6.1 и 6.2) -Ниво 7 НОКС-а (подниво 7.1)
Занимање	7232.01 Авио-механичар 7232.02 Ваздухопловни механичар за електросистеме 0210.15 Техничар за електро опрему ⁴
Стандард занимања ⁵	-

¹ Систем према коме се квалификације разврставају и шифрирају у НОКС-у, усклађен са Међународном стандардном класификацијом образовања ISCED 13-F.

² Национални оквир квалификација Републике Србије (НОКС)

³ Европски оквир квалификација (енг. *European Qualifications Framework*)

⁴ У складу са прописима којима се уређује организација, састав и начела службе у Војсци Србије (Уредбе о начелима унутрашњег уређења и систематизације формацијских места у Војсци Србије)

⁵ До доношења стандарда занимања, повезаност стандарда квалификације Авио-техничар за електронску опрему ваздухоплова са тржиштем рада заснована је на подацима о занимањима који су утврђени на основу прописа из области рада и запошљавања (према: Закон о НОКС-у, чл. 50.), као и на опису рада из иницијалног предлога стандарда квалификације у оквиру Иницијативе за развој и усвајање стандарда квалификације Авио-техничар за електронску опрему ваздухоплова.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Општи опис
квалификације

Авио-техничар за електронску опрему ваздухоплова одржава уређаје електронске опреме борбених авиона и хеликоптера применом дефинисаних операција у делокругу посла за који је обучен и овлашћен, и спроводи поступке и процедуре опслуживања уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова.

Обучен је за: проверу, испитивање и подешавање уређаја електронске опреме борбених авиона и хеликоптера; утврђивање кварова и врста грешака, те отклањање мањих неисправности уређаја електронске опреме и радарско рачунарског система борбених авиона и хеликоптера; монтажу и демонтажу уређаја електронске опреме борбених авиона и хеликоптера; распоређивање и прикључивање земаљских агрегата и допуну борбених ваздухоплова течностима и гасовима за рад уређаја електронске опреме у процесу опслуживања борбеног ваздухоплова; коришћење техничке документације за одржавање и опслуживање уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова; примену прописаних мера безбедности и здравља на раду.

Вешто комуницира у различитим контекстима и делотворно на српском и енглеском језику, активно доприноси неговоњу културе изражавања. Продуктивно примењује математичке моделе, техничка и технолошка знања и информационо-комуникационе технологије (ИКТ) у решавању проблема; ефикасно учи, усавшава се и развија своју каријеру; активно учествује у иницирању и реализацији пројеката који доприносе добробити заједнице и одрживом развоју.

Активно доприноси неговоњу толеранције, људских права и културне традиције и баштине, у различитим социјалним контекстима; одговоран је према сопственом здрављу и спреман да се укључи у активности усмерене ка очувању окружења у којем живи и ради.

Ниво општих и стручних знања, вештина, способности и ставова у оквиру стечених компетенција, авио-техничару за електронску опрему ваздухоплова омогућава запошљавање и наставак школовања.

Компетенције

- Одржавање уређаја електронске опреме борбених авиона применом дефинисаних операција у делокругу посла за који је обучен и овлашћен;
- Одржавање уређаја електронске опреме борбених хеликоптера применом дефинисаних операција у делокругу посла за који је обучен и овлашћен;

Компетенције	<ul style="list-style-type: none"> - Опслуживање уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова; - Коришћење техничке документације и вођење евиденције о радовима на одржавању, поправци и опслуживању електронске опреме борбених ваздухоплова; - Примена људског фактора и питања људских перформанси (human performance); - Кључне компетенције.⁶
По стеченој квалификацији, лице ће бити у стању да:	
Знања	<ul style="list-style-type: none"> - опише основне процедуре припреме уређаја електронске опреме и радарско рачунарског система за лет борбених авиона и то за одређен тип и врсту борбених авиона (ловачки авион, ловачко-бомбардерски авион, школско-борбени авион, транспортни авион); - опише поступак припреме борбених авиона на стајанци у летачком дану; - објасни принцип рада уређаја електронске опреме борбених авиона; - опише поступке превентивних прегледа уређаја електронске опреме борбених авиона, као и дијагностичке методе, врсте мерења и мерне уређаје за одржавање; - објасни нивое одговорности и поступке документовања и овере извршеног превентивног и корективног одржавања електронске опреме борбених авиона; - објасни основне принципе рада уређаја електронске опреме борбених авиона; - познаје механику лета борбених авиона; - опише организационе процедуре за извршење замене уређаја електронске опреме борбених авиона; - опише размештај основних уређаја електронске опреме, те поступке монтаже и демонтаже уређаја електронске опреме борбених авиона; - опише врсте техничке документације, као и примену ваздухопловно-техничког упутства у одржавању уређаја електронске опреме борбених авиона; - опише основне процедуре припреме уређаја електронске опреме за лет борбених хеликоптера и то за одређен тип и врсту борбених хеликоптера (борбени хеликоптер, школско-борбени хеликоптер, транспортни хеликоптер, вишенаменски хеликоптер); - опише поступак припреме борбених хеликоптера на стајанци у летачком дану;

⁶ На основу: Правилника о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС”, бр. 117/13).

Знања

- објасни принцип рада уређаја електронске опреме борбених хеликоптера;
- опише поступке превентивних прегледа уређаја електронске опреме, као и дијагностичке методе, врсте мерења и мерне уређаје за одржавање;
- објасни нивое одговорности и поступке документовања и овере извршеног превентивног и корективног одржавања електронске опреме борбених хеликоптера;
- познаје механику лета борбених хеликоптера;
- опише организационе процедуре за извршење замене уређаја електронске опреме борбених хеликоптера;
- опише размештај основних уређаја електронске опреме, те поступке монтаже и демонтаже уређаја електронске опреме борбених хеликоптера;
- опише врсте техничке документације, као и примену ваздухопловно-техничког упутства у одржавању уређаја електронске опреме борбених хеликоптера;
- разликује процедуре пуњења течностима и гасовима за рад специфичних уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова;
- опише процедуре кретања и мера заштите ресурса, као и начин заштите уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова на стајанци;
- објасни принцип рада основних уређаја електронске опреме борбених хеликоптера;
- наведе дијагностичке методе, врсте мерења и мерне уређаје борбених хеликоптера;
- разликује процедуре пуњења течностима и гасовима за рад специфичних уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова;
- опише врсте и начин употребе земаљских система и агрегата неопходних за напајање електричне инсталације и уређаја електронске опреме, као и радарско рачунарског система борбених ваздухоплова;
- опише примену ваздухопловно-техничке кореспонденције, као и прописане пратеће евиденције и документације за одржавање и опслуживање уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова;
- објасни значај примене важећих стандарда и прописа при одржавању ваздухоплова;
- објасни примену људског фактора у ваздухопловству;
- опише начине управљања грешкама на радном месту;
- опише мере безбедности и заштите здравља на раду, заштите животне средине и заштите од пожара и њихову примену у одржавању и опслуживању електронске опреме борбених ваздухоплова.

Вештине

- утврди стање техничке исправности уређаја електронске опреме борбеног авиона, у складу са прописаним обрасцем за одржавање ваздухоплова;
- утврди припремљеност електронске опреме борбених авиона за лет, у складу са прописаним обрасцем за одржавање ваздухоплова;
- користи алат и рукује специфичном опремом неопходном за спровођење превентивних прегледа уређаја електронске опреме, у оквиру одржавања борбених авиона;
- попуњава прописану документацију извршених прегледа и замене уређаја електронске опреме и врши оверу својих радова у делокругу посла за који је обучен и овлашћен;
- врши проверу, испитује и подешава уређаје и делове уређаја електронске опреме борбених авиона;
- утврди квар, врсту грешке и отклања мање неисправности на уређајима електронске опреме борбених авиона;
- врши монтажу и демонтажу уређаја електронске опреме борбених авиона;
- утврди стање техничке исправности уређаја електронске опреме борбених хеликоптера, у складу са прописаним обрасцем за одржавање ваздухоплова;
- утврди припремљеност уређаја електронске опреме борбених хеликоптера, у складу са прописаним обрасцем за одржавање ваздухоплова;
- користи алат и рукује специфичном опремом неопходном за спровођење превентивних прегледа уређаја електронске опреме, у оквиру одржавања борбених хеликоптера;
- попуњава прописану техничку документацију извршених прегледа и замене уређаја електронске опреме борбених хеликоптера и врши оверу својих радова у делокругу посла за који је обучен и овлашћен;
- врши проверу, испитује и подешава основне уређаје електронске опреме борбених хеликоптера;
- утврди квар, врсту грешке и отклања мање неисправности на уређајима електронске опреме и радарско рачунарских система борбених хеликоптера;
- врши монтажу и демонтажу уређаја електронске опреме на борбеном хеликоптеру;
- користи, распоређује и прикључује земаљске средства и агрегате за рад уређаја електронске опреме у процесу опслуживања борбеног ваздухоплова;
- допуњава борбени ваздухоплов течностима и гасовима неопходним за рад радарско рачунарског система;

<p>Вештине</p>	<ul style="list-style-type: none"> - користи техничку документацију и упутства на српском и енглеском језику приликом одржавања, као и опслуживања уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова; - обавља стручну комуникацију и кореспонденцију на српском и енглеском језику, применом прописане терминологије у вези са одржавањем и опслуживањем уређаја електронске опреме и радарско рачунараских система борбених ваздухоплова; - ефикасно примењује прописане мере безбедности и здравља на раду, заштите животне средине и заштите од пожара за авио-техничара за електронску опрему ваздухоплова.
<p>Способности и ставови</p>	<ul style="list-style-type: none"> - самостално, одговорно, уредно и прецизно обавља поверене послове у складу са прописима, професионалним стандардима и нормативима у делатности поправке и одржавања летелица и свемирских летелица; - испољава љубазност, комуникативност, предузимљивост, ненаметљивост и флексибилност према сарадницима; - испољава позитиван однос према функционалности и техничкој исправности опреме, уређаја и алата које користи у раду, пратећи ресурсе рада уређаја електронске опреме борбених ваздухоплова; - ефикасно планира и организује време и активности поштујући рокове; - испољава позитиван однос према професионално-етичким нормама и вредностима; - прилагођава се на промене у радном процесу, уочава проблеме и учествује у њиховом решавању и у оквиру нестандартних послова; - благовремено и засновано доноси одлуке о угрожености; - увиђа значај и улогу људског фактора у безбедности ваздушног саобраћаја; - увиђа значај важности строгог поштовања прописа у ваздухопловству, те последице које могу настати услед непоштовања истих; - ефикасно примењује ИКТ за прикупљање података у реализацији задатака и вођењу прописаних евиденција при одржавању и опслуживању ваздухоплова; - увиђа потребу перманентног усавршавања из делокруга рада, те показује спремност да правовремено примењује новине у постојећим прописима и технолошким стандардима; - промовише принцип ефикасног коришћења енергије и одрживог развоја;

Способности и ставови	<ul style="list-style-type: none"> - испољава поштовање права других и уважавање културолошких разлика, руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице; - испољава одговоран однос према здрављу и заштити околине и спреман је да се на том пољу ангажује.
Начин провере остварености исхода учења	<p>Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција обавља се формативним и сумативним оцењивањем.</p> <p>Оцењивање је описно и бројчано.</p> <p>Бројчане оцене ученика су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одличан (5), - врло добар (4), - добар (3), - довољан (2) и - недовољан (1). <p>Оцена недовољан (1) није прелазна оцена.</p> <p>Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника (пројектни, радни задаци и сл.).</p> <p>Сумативно се оцењује на полугодишту, крају школске године и на стручној матури.</p>
ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА КВАЛИФИКАЦИЈЕ	
Квалификације реализатора програма	<p>Одговарајуће образовање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нивоа 7 НОКС-а (подниво 7.1, подниво 7.2), а изузетно одговарајуће образовање - нивоа 6 НОКС-а (подниво 6.1, подниво 6.2), односно - средње образовање, уколико се за одговарајуће предмете не образују наставници са одговарајућим образовањем нивоа 7 НОКС-а, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања; <p>За наставника практичне наставе одговарајуће образовање</p> <ul style="list-style-type: none"> - нивоа 6 НОКС-а (подниво 6.1, подниво 6.2) или - нивоа 5 НОКС-а (одговарајуће специјалистичко, односно мајсторско образовање са петогодишњим радним искуством у струци), уколико се за одговарајуће предмете не образују наставници са одговарајућим образовањем нивоа 7 НОКС-а, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања.
Организација надлежна за издавање јавне исправе	Средње стручне школе